

Problemerne, naar den økonomiske Udvikling gaar efter de opstillede Forudsætninger, ligesaa vigtigt er det at bemærke sig Forfatterens Udtalelse om, at »jo længere Afskrivningsperioden findes ved den anvendte Fremgangsmaade, desto mere usikker bliver naturligvis denne som enhver Forudberegning, og som Følge heraf vil Fremgangsmaaden være bedst egnet for Anlæg med en ikke for lang Afskrivningsperiode«.

Henry Stjernqvist.

K. J. Kristensen m. fl. Forfattere: »DET DANSKE LANDBRUG«. (Nyt socialt Bibliotek, Martins Forlag, København. 1933. 271 S.).

Udvalget for social Literatur har atter udgivet en Bog, som paa en populær, men dog videnskabelig Maade behandler et vigtigt Samfundsspørgsmaal, i dette Tilfælde endog et for Danmark saa centralt Problem som »Det danske Landbrug«. Det er jo ikke lidt at ville give en Analyse af dansk Landbrug. Man maa vel derfor ogsaa antage, at naar Bogen har flere Forfattere (med K. J. Kristensen som Redaktør) er det ud fra den Erkendelse, at en enkelt Person vanskeligt vilde have kunnet løse Opgaven. Man har herved opnaaet, at de Problemer, der belyses, virkelig behandles til Bunds, til Gengæld er det beklageligt, at man har undladt i en Prolog kort at trække Hovedlinjerne op, inden de enkelte Forfatteres Synspunkter anføres.

Saadan som Bogen fremtræder for Offentligheden, minder den derfor lidt om et Hus, der er bygget op af udmærkede Mursten, men uden Mørtel.

Hvad angaar Dispositionen af Bogen, giver Magister Hans Jensen en Redegørelse over »De danske Landbolove i deres Forhold til Jordbesiddelsens Udvikling«. Derpaa belyser Dr. Mads Iversen dansk Landbrug i Tal, Forstander Bredekjær skriver om Landbrugets Produktion, Dr. polit. Jørgen Pedersen om Pris- og Markedsforhold og Professor O. H. Larsen om Landbrugets Driftsudbytte. Til Slut omtaler Kontorchef K. J. Kristensen Landbrugets Skatter og Landejendommenes Værdi og Landbrugets Gæld.

Et gennemgaaende Træk i alle Afsnittene er, at de er »up to date«, hvilket maa siges at være overmaade værdifuldt.

Hans Jensen siger paa S. 14, at »De hittidige historiske Skildringer maa give det Indtryk, at det absolut vigtigste Problem og Slutpunkt i den langstrakte politiske Kamp om Landboreformerne angik selve Stavnsbaandsløsningen«. Han mener ikke, at dette Synspunkt er rigtigt, men understreger kraftigt, at »Det for Forholdenes Udvikling i Danmark mest afgørende laa ikke i Bondestandens personlige Frigørelse, men i Spørgsmaalet om det fremtidige Forhold mellem Bondestanden og Jordbesiddelsen«. Derfor maa hans Konklusion ogsaa blive den, jfr. Side 24, at »Socialpolitiske Synspunkter, ikke samfundsøkonomiske, har været de bestemmende for Reformlovenes Udformning. Man befæstede Bondestandens og Bondebedriftens Stilling saa stærkt — — fordi man ansaa det for nødvendigt at værne om Bønderne som den svagere Part i Forholdet til Godsejeren og overfør den mere kapitalstærke Stordrift«.

Jeg kan ikke undlade i denne Sammenhæng at føre Linjen op til Nutiden og citere, hvad Kontorchef K. J. Kristensen siger paa S. 260: »Den moderne Realkredit, der søger Sikkerhed for sine faste Renter i Ejendommens Forrentningsevne og i Virkeligheden betyder, at Ejendomsretten til denne overføres og koncentrerer i den upersonlige Kapitalmagts Haand, rummer en

Problemerne, naar den økonomiske Udvikling gaar efter de opstillede Forudsætninger, ligesaa vigtigt er det at bemærke sig Forfatterens Udtalelse om, at »jo længere Afskrivningsperioden findes ved den anvendte Fremgangsmaade, desto mere usikker bliver naturligvis denne som enhver Forudberegning, og som Følge heraf vil Fremgangsmaaden være bedst egnet for Anlæg med en ikke for lang Afskrivningsperiode«.

Henry Stjernqvist.

K. J. Kristensen m. fl. Forfattere: »DET DANSKE LANDBRUG«. (Nyt socialt Bibliotek, Martins Forlag, København. 1933. 271 S.).

Udvalget for social Literatur har atter udgivet en Bog, som paa en populær, men dog videnskabelig Maade behandler et vigtigt Samfundsspørgsmaal, i dette Tilfælde endog et for Danmark saa centralt Problem som »Det danske Landbrug«. Det er jo ikke lidt at ville give en Analyse af dansk Landbrug. Man maa vel derfor ogsaa antage, at naar Bogen har flere Forfattere (med K. J. Kristensen som Redaktør) er det ud fra den Erkendelse, at en enkelt Person vanskeligt vilde have kunnet løse Opgaven. Man har herved opnaaet, at de Problemer, der belyses, virkelig behandles til Bunds, til Gengæld er det beklageligt, at man har undladt i en Prolog kort at trække Hovedlinjerne op, inden de enkelte Forfatteres Synspunkter anføres.

Saadan som Bogen fremtræder for Offentligheden, minder den derfor lidt om et Hus, der er bygget op af udmærkede Mursten, men uden Mørtel.

Hvad angaar Dispositionen af Bogen, giver Magister Hans Jensen en Redegørelse over »De danske Landbolove i deres Forhold til Jordbesiddelsens Udvikling«. Derpaa belyser Dr. Mads Iversen dansk Landbrug i Tal, Forstander Breckjær skriver om Landbrugets Produktion, Dr. polit. Jørgen Pedersen om Pris- og Markedsforhold og Professor O. H. Larsen om Landbrugets Driftsudbytte. Til Slut omtaler Kontorchef K. J. Kristensen Landbrugets Skatter og Landejendommenes Værdi og Landbrugets Gæld.

Et gennemgaaende Træk i alle Afsnittene er, at de er »up to date«, hvilket maa siges at være overmaade værdifuldt.

Hans Jensen siger paa S. 14, at »De hittidige historiske Skildringer maa give det Indtryk, at det absolut vigtigste Problem og Slutpunkt i den langstrakte politiske Kamp om Landboreformerne angik selve Stavnsbaandsløsningen«. Han mener ikke, at dette Synspunkt er rigtigt, men understreger kraftigt, at »Det for Forholdenes Udvikling i Danmark mest afgørende laa ikke i Bondestandens personlige Frigørelse, men i Spørgsmaalet om det fremtidige Forhold mellem Bondestanden og Jordbesiddelsen«. Derfor maa hans Konklusion ogsaa blive den, jfr. Side 24, at »Socialpolitiske Synspunkter, ikke samfundsøkonomiske, har været de bestemmende for Reformlovenes Udformning. Man befæstede Bondestandens og Bondebedriftens Stilling saa stærkt — — fordi man ansaa det for nødvendigt at værne om Bønderne som den svagere Part i Forholdet til Godsejeren og overfør den mere kapitalstærke Stordrift«.

Jeg kan ikke undlade i denne Sammenhæng at føre Linjen op til Nutiden og citere, hvad Kontorchef K. J. Kristensen siger paa S. 260: »Den moderne Realkredit, der søger Sikkerhed for sine faste Renter i Ejendommens Forrentningsevne og i Virkeligheden betyder, at Ejendomsretten til denne overføres og koncentrerer i den upersonlige Kapitalmagts Haand, rummer en

Fare for disse sociale Goder (nemlig den jævne Ejendomsfordeling, de rimelige Ejendomspriser, gode Lønforhold og Levevilkaar), idet den fører Storgrundbesiddelsens Modsætningsforhold mellem Rentenyder og Jordbruger ind i og bag ved den jævne Ejendomsbesiddelse.

Det forekommer mig, at der er begaaet en Fejl ved, at man ikke har sammenarbejdet de to gode Afsnit af henholdsvis Mads Iversen og N. Bredkjær. Problemerne griber nemlig naturligt ind i hinanden.

Jørgen Pedersens Behandling af Landbrugets Pris- og Markedsforhold maa siges at være Bogens allervægtigste Afsnit. Jeg skal blot henvise til hans udmærkede Afsnit om Rusland og hans Betragtninger over Federal Farm Boards Politik eller Mangel paa Politik i 1929—30.

I K. J. Kristensens Redegørelse har jeg allerede berørt hans Betragtninger over Modsætningsforholdet mellem Rentenyder og Jordbruger. En naturlig Konsekvens af dette Synspunkt bliver, at han gør sig til Talsmand for, at en vis Del af Pantegælden skal bevæge sig med Konjunkturerne i Overensstemmelse med det Overskud, Ejendommen ved normal Drift har afkastet udover Løn og Rente af Driftsmidlerne.

Kjeld Bjerke.

H. D. Dickinson: INSTITUTIONAL REVENUE. (Williams & Morgate Ltd., London, 1932. 264 Sider).

Allerede før Marshall i Ny-Klassicismen havde formaaet at samarbejde Klassikernes abstrakte Omkostningsanalyse med de østrigske subjektive Værditeoretikers lige saa abstrakte Analyse af Efterspørgslen, havde der rejst sig en Reaktion mod hele denne abstrakte Formulering af Nationaløkonomien. Med Udgangspunkt i Fremhævelsen af de økonomiske Loves stærkt tids- og stedsbundne Karakter søgte den historiske Skole (Schmoller) dels at korrigere, dels at verificere den teoretiske Nationaløkonomis abstrakte Resultater ved at søge til de tyske Arkiver. Reaktionen fik delvis en anden Form, da det statistiske Materiales Omfang og Paalidelighed tiltog. Den »statistiske« Skole, som den især har udviklet sig i U. S. A i de sidste 10—15 Aar, kastede sig over en eksakt statistisk Forskning af vor Tids Tilstande og Begivenheder. Som ordnende Princip for det efterhaanden ganske uoverskuelige Talmateriale fortsatte denne Skole med den analytiske Metode, cfr. især de moderne Grænsenytteteoretikere, der i Modsætning til de ældre ad statistisk Vej søger at verificere de teoretiske Resultater (Frisch). At man under Forsøget paa en saadan Verificering før eller senere maatte ty til de Resultater, den økonomiske historiske Skole var kommet til, synes naturligt. Det er et saadant Forsøg — at samarbejde den analytiske Metodes Resultater med de historiske Økonomers Erkendelse af de sociale »Institutioners« store Betydning for den økonomiske Teori — at Dickinson ikke uden Hel har gjort i sin Bog »Institutional Revenue«.

D. begrunder selv en saadan Samarbejdningens Betydning med, at hverken den analytiske Skoles Deling af Indkomsterne i Kapitalrente, Profit, Jordrente og Arbejds løn eller den historiske Skoles Beskrivelse af de sociale »Institutioners« Betydning for Fordelingen, giver et fuldt tilfredsstillende Svar paa Fordelingsspørgsmaalet.

Anvendende den analytiske Metode paa det historiske Materiale beskriver D. Formerne, Udviklingen og Betydningen af de mest forskelligartede sociale